

Johannes 4:1-54

Gebruik de 5 stappen methode voor bijbelstudie (of gebruik de vragen die onder aan de tekst staan).

Inhoud van deze les (Betacursus 04)

Hoe Jezus de ziel van de Samaritaanse vrouw wint (4:1-26).....	1
Wat de Samaritaanse vrouw en de discipelen deden om de zielen van de Samaritanen te winnen (4:27-42).....	4
Jezus openbaart zichzelf in Galilea (4:43-54)	5

Overzicht

Johannes 4:1-42 beschrijft hoe Jezus Christus zich openbaart aan de Samaritanen. En Johannes 4:43-54 beschrijft hoe Jezus Christus zich openbaart aan de Galileeërs.

Uitleg:

Hoe Jezus de ziel van de Samaritaanse vrouw wint (4:1-26)

Er zijn een aantal opvallende verschillen tussen Johannes hoofdstuk 3 en 4. In Johannes 3 spreekt hij met een *man* (Nikodemus), die een *Jood* was en tevens een *hoge morele positie* bekleedde. Maar in Johannes 4 spreekt Jezus met een *vrouw*, die een *Samaritaan* (een vrouw uit de provincie van Samaria) was en tevens een *laag moreel leven* leidde.

***4:1.** Toen Jezus wist (te weten kwam) dat de Farizeeën gehoord hadden wat Jezus deed, verliet hij Judea en ging weer naar Galilea om een te vroegtijdige confrontatie met de Farizeeën uit de weg te gaan. Het was nog niet zijn ‘tijd’ om te sterven.

***4:2.** Jezus doopte overigens niet zelf (3:22,26; vgl. 1 Korintiërs 1:17). Jezus was groter dan Johannes de Doper omdat niet hijzelf maar zijn discipelen doopten. Bovendien was deze doop door zijn discipelen een overgang van de doop van Johannes naar de christelijke doop. Beide tonen de noodzakelijkheid van geestelijke reiniging (cf. Marcus 1:4; Handelingen 2:38; 22:16). Maar omdat de daadwerkelijke reiniging van zonden pas effectief kan gebeuren na de kruisdood van Jezus en na de uitstorting van de heilige Geest, was deze dooppraktijk van de discipelen evenals de doop van Johannes de Doper een voorbereiding voor mensen om zich tot de Messias, Jezus Christus, te bekeren.

***4:3-4.** Jezus verliet Judea en ging weer naar Galilea. Daarvoor moest hij door Samaria heen. Jezus verliet met opzet Judea. Hoewel er een weg van Judea naar Galilea was door het Overjordaanse gebied en er een andere weg langs de rivier de Jordaan was, was de kortste weg direct door Samaria. Niettemin was dit ‘moeten’ niet een of andere aardse noodzakelijkheid, maar een hemelse noodzakelijkheid: Jezus ging door Samaria om de wil van zijn Vader te doen en die te voltooien (4:34)!

***4:5-6.** Dicht bij het stuk grond dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had. Op zijn terugtocht uit Paddan-Aram kocht Jakob een stuk grond (Genesis 33:18-20). Daar werd later een put, de Jakobsbron, gegraven. Deze put was ongeveer 30 meter diep. De Amorieten honoreerden deze transactie echter niet en Jakob moest deze put later weer op hen veroveren (Genesis 48:22).

Jezus was vermoeid van de reis. Het Evangelie van Johannes accentueert zowel de goddelijke als de menselijke natuur van Jezus. Als mens werd hij vermoeid en dorstig.

Letterlijk: “Het was ongeveer het zesde uur” (vgl. 1:39). Johannes gebruikt de Romeinse tijndeling die de uren vanaf middernacht of de middag telden. Hier wordt het meest waarschijnlijk 6 uur ’s avonds bedoeld en dus niet “het midden van de dag” (GNB). De vermoeiende dagreis was voorbij (4:6). Het was de tijd dat vrouwen kwamen om water te putten (Genesis 24:11). Dat deze vrouw alleen kwam is hiermee niet in tegenspraak. Er waren meerdere waterputten of de andere vrouwen konden al iets eerder water geput hebben. Tegen de avond waren alle mensen terug van het land en hadden tijd genoeg gehad om in groten getale naar de put te lopen (4:39). De Samaritanen vroegen hem die avond om bij hen te blijven (4:40; Lucas 24:29).

Jezus deed een appèl op haar sympathie (4:7-9)

***4:7-9.** Jezus zei, “Geef me wat te drinken?” Eén manier om een goed contact met iemand te leggen is door iets voor de ander te doen. Maar dat kun je ook doen door de ander iets voor jou te laten doen. Jezus deed beide. Hier is Jezus degene die ‘gewoon water’ nodig heeft en de vrouw is de gever.

Zijn discipelen waren naar de stad gegaan om eten op de markt te kopen. Wanneer het gaat om geld en handel dan kunnen zelfs vijanden met elkaar overweg.

De Samaritaanse vrouw zei. “Hoe kunt u, als Jood, mij om drinken vragen? Ik ben immers een Samaritaanse!” Dat was geen vriendelijke begroeting. “Want Joden gaan niet om met Samaritanen” kan misschien beter vertaald worden met: “Want Joden gebruiken geen vaten samen met de Samaritanen” uit vrees voor ceremoniële verontreiniging (vgl. Marcus 7:3).

De Samaritanen. Na de dood van koning Salomo werd Israël in twee koninkrijken verdeeld: het zuidelijke koninkrijk van Juda (met de stam van Juda en Benjamin) en het noordelijke koninkrijk van Israël (met de andere 10 stammen). In 722 v.C. voerden de Assyriërs de meeste mensen van het noordelijke koninkrijk van Israël in ballingschap naar Assyrië en voerden ballingen uit andere delen van het Assyrische Rijk naar Israël (2 Koningen 17:21-41). Deze nieuwe mensen vermengden zich met de overgebleven mensen in het noordelijke koninkrijk van Israël en dit werden de Samaritanen. Samaria was het gebied tussen Galilea en Judea. De Samaritanen vormden een eigen godsdienstige gemeenschap. De nieuwe kolonisten geloofden dat in 722 v.C. het gebied verwoest werd en de Israëlieten in ballingschap gingen omdat zij ‘de god van het land’ boos gemaakt hadden. Zij verzochten hun koning om een priester uit Israël aan hen te zenden om hen de wetten van deze god van het land te leren. Zo gebeurde het dat een vervalste vorm van Judaïsme op een heidense godsdienst geënt werd. De Samaritanen geloofden alleen de 5 wetboeken van Mozes, die als heilige Schrift aanvaard werd ten tijde van hun ballingschap. Zij hadden deels andere godsdienstige opvattingen dan de Joden die uit de ballingschap in Babylonië (605-537 v.C.) naar Judea terugkeerden. Na deze terugkeer uit de ballingschap weigerden de Joden in het zuiden om de Samaritanen in het noorden hun te laten helpen de tempel te Jeruzalem te herbouwen. Hierop gingen de Samaritanen en hun bondgenoten het werk verhinderen (Ezra 3-4). De Samaritanen bouwden hun eigen tempel op de berg Gerezim. Maar in 128 v.C. verwoestten de Joodse vrijheidstrijders (de Makkabeeën) onder leiding van Johannes Hyrcanus deze tempel van de Samaritanen. Daarom haatten de Samaritanen de Joden (8:48; Lucas 9:51-53). En de Joden verachtten de Samaritanen (8:48). Maar Jezus handelde zonder aanzien des persoons (Lucas 9:54-55; 10:25-37; 17:11-19; vgl. Deuteronomium 10:17).

Jezus deed een appèl op haar nieuwsgierigheid (4:10-12)

*4:10-12. Jezus zei. “Als je wist wat God wil geven, en wie het is die u om water vraagt, zou u hém erom vragen en dan zou hij u levend water geven”. Dit is een ‘mashal’, een verborgen gezegde of raadsel, waarover de vrouw heel goed moest nadenken. Hier liet Jezus de vrouw horen dat hij ook iets aan haar kon geven. Eigenlijk was zij degene die ‘levend water’ nodig had en Jezus was de Bron en Gever van het levende water! Letterlijk betekent ‘levend water’ het ‘stromend water’ dat diep uit de bodem van de put onder het staande water in de put opborrelt. In het Oude Testament is ‘levend water’ een beeld van ‘de levenschenkende openbaring van God’ (Jeremia 2:13; Zacharia 14:8). In het Nieuwe Testament is ‘levend water’ een beeld van ‘de levenschenkende Geest’ die verlossing of eeuwig leven schenkt (7:37-39). De vrouw verstond de letterlijke betekenis en merkte op dat Jezus geen touw met een emmer had om het water uit de bodem van de put omhoog te halen. Jezus zou toch niet meer kunnen zijn dan Jakob, de voorvader van zowel de Joden als de Samaritanen?

Jezus deed een appèl op haar verlangen naar bevrediging (4:13-16)

*4:13-16. Jezus zei. “Iedereen die dit water drinkt, zal weer dorst krijgen, maar wie het water drinkt dat ik hem geef, zal nooit meer dorst krijgen. Het water dat ik geef, zal in hem een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft”. Let op het contrast tussen ‘water’ uit de put dat de vrouw kan geven en ‘levend water’ dat alleen Jezus kan geven.

- i. Na het drinken van gewoon water zal een mens altijd weer dorstig worden, maar na het drinken van het levende water blijft de diepe vervulling voor eeuwig voortbestaan (6:35; vgl. Jesaja 49:10; Openbaring 7:16-17). De gelovige kan vrijelijk daaruit drinken (Openbaring 21:6; 22:1,17).
- ii. Het gewone water blijft altijd buiten de ziel, maar het levende water blijft altijd in de ziel en stroomt als rivieren daaruit (7:37-39).
- iii. Het gewone water moet elke keer weer geschapt worden, maar het levende water is een nimmer eindigende en zelf aanvullende bron (vgl. 14:16-17).

De vrouw bleef nog steeds vasthouden aan de letterlijke betekenis maar vroeg voor het eerst of Jezus haar dat water wilde geven zodat zij niet elke dag hoefde te putten.

Jezus deed een appèl op haar geweten (4:16-19)

*4:16-19. Jezus zei. “Ga uw man eens roepen en kom dan weer terug”. Er is een verband tussen de vraag van de vrouw en het antwoord van Jezus. Haar vraag impliceert een beginnend verlangen naar iets meer in het leven. Ten einde een echt *verlangen* naar het levende water te krijgen, moet er eerst een oprechte *dorst* naar dit levende water zijn. En een echte dorst naar dit levende water kan er alleen zijn wanneer zij een oprecht *befef van zonde* heeft. Toen Jezus haar man noemde werd de vrouw meteen herinnerd aan haar immorele leven en werd haar geweten aangesproken.

De vrouw zei. “Ik heb geen man”. (Het laatste woord in haar zin is ‘man’). Ze begon zich te schamen voor haar immorele leven. Dat was haar laatste poging om haar slechte geweten nog te sussen. Maar Jezus liet haar niet los.

Hij zei, “U hebt gelijk dat u geen man hebt (Letterlijk: “dat een man hebt u niet.” Het eerste woord in zijn zin is ‘man’). U hebt vijf mannen gehad, en degene die u nu hebt is uw man niet”. Jezus legde zijn vinger op de zere plek. In één zin legde hij haar hele verleden en heden bloot! Daarmee openbaarde Jezus aan haar wie hij was: de Alwetende! Jezus bereidde haar hart voor om de gave van het levende water te ontvangen. De vrouw zei, “Nu heb ik door dat u een profeet bent”! De vrouw beschouwde Jezus nu als een waarzegger, iemand die haar geheimen kon lezen.

Jezus deed een appèl op haar relatie met God (4:20-26)

***4:20-21. De plaats van aanbedding.** De vrouw bracht het gesprek op een ander onderwerp ten einde de pijnlijke herinnering aan haar zondig leven te vermijden. Ze zei, “Onze voorouders vereerden God op deze berg, en bij u zegt men dat in Jeruzalem de plek is waar God vereerd *moet* worden”. Waar moest zij heen gaan met haar schuldige geweten en pijn in het hart? Moest ze naar de tempel op de berg Gerezim of naar de tempel te Jeruzalem? Abraham en Jakob hebben altaren opgericht bij Sichem dichtbij de berg Gerezim (Genesis 12:7; 33:20) en de Samaritaanse Pentateuch heeft Gerezim in plaats van Ebal staan in Deuteronomium 27:4. Maar de Joden hebben Jeruzalem als de centrale plaats van aanbedding. Jezus antwoordde, “Geloof me, er komt een tijd dat jullie noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zullen aanbidden”. Al in de tijd van het Oude Testament zeggen de profeten dat Gods uitverkorenen uit alle volken hem zullen aanbidden in hun eigen landen. Dus niet meer exclusief op Gerezim of exclusief in Jeruzalem.

***4:22. Wie wordt aanbeden?** Jezus zei dat de Samaritanen niet wisten wat zij vereerden. De Samaritanen hadden de historische, poëtische en profetische boeken van het Oude Testament verworpen. Daarom was hun ‘god’ een bedenkfel van hun eigen verbeelding geworden, meer dan de God die zich in het hele Oude Testament geopenbaard heeft. De Joden wisten echter veel beter wat zij aanbaden zij het onvolledig, want niet alleen had God zich veel meer volledig in het hele Oude Testament geopenbaard, maar bovendien heeft hij zijn verder verlossingsplan uitgewerkt door het volk Israël en door individuele Joden als Judah, David en Maria. “Verlossing komt immers van de Joden” (4:22; Psalm 147:19-20; Micha 4:1-2; Romeinen 3:1-2).

***4:23-24. De gezindheid van aanbedding.** Jezus zei, “Maar er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in geest en in waarheid. De Vader zoekt mensen die hem zo aanbidden, want God is Geest, dus wie hem aanbidt, moet dat doen in geest en in waarheid”.

- i. De tijd voor de werkelijke aanbedding is nu aangebroken met de eerste komst van Christus! Met de eerste komst van Jezus verliest de tempel (Matteüs 27:51; Handelingen 7:48-49; 17:24-25) met haar godsdienstige ceremonies (Efeziërs 2:15; Kolossenzen 2:14) haar betekenis. Maar het zal pas bij de wederkomst van Christus een volmaakte aanbedding zijn! Evenals het koninkrijk van God heeft aanbedding een huidig en een toekomstig aspect.
- ii. God is Geest. Hij is niet deel van deze schepping, maar is de Schepper van de hele schepping. Hij is volkomen onafhankelijk en staat boven de schepping, zelfs al komt hij de schepping binnen door Jezus Christus. Hij is niet een onpersoonlijke geest of kracht, maar een persoonlijke Geest die plant, besluit, spreekt, handelt en voelt.
- iii. Aanbedding in waarheid. De gezindheid waarmee ons verstand aanbidt, wordt bepaald door de waarheid aangaande de God die wij aanbidden. Ware aanbedding is onmogelijk zonder de waarheid zoals de God van de bijbel die geopenbaard heeft. *Ware christelijke aanbedding is gebaseerd op de ware christelijke leer!* Wat is de waarheid aangaande God? De waarheid aangaande God is niet wat mensen over ‘God’ zeggen en geloven, en ook niet wat andere godsdiensten over hun ‘god’ zeggen of geloven, maar wat de God van de bijbel over zichzelf zegt en aan ons openbaart. De God van de bijbel heeft zijn essentiële wezen, karakter, woorden en daden aan de mensen geopenbaard, eerst door de profeten in het Oude Testament en uiteindelijk door Jezus Christus (16:13-15; Hebrëeën 1:1).
- iv. Aanbidden in geest. De gezindheid waarmee onze geest aanbidt wordt bepaald door de aanwezigheid van de heilige Geest in onze geest. Ware aanbedding is onmogelijk zonder de aanwezigheid van de heilige Geest en zonder de gezindheid in onze geest zoals de God van de bijbel die geopenbaard heeft. Niet elke vorm van aanbedding is God welgevallig! De voorgeschreven gebedshoudingen, vastomschreven gebeden of mantras, voorgeschreven gebedsplaatsen, godsdienstige feesten en godsdienstige wetten van de andere godsdiensten zijn God niet welgevallig (vgl. Jesaja 1:13-15). Jesaja 29:13 zegt, “Omdat dit volk mij naar de mond praat, mij slechts met de lippen dient, terwijl hun hart ver van mij vandaan is; omdat hun ontzag voor mij louter plicht is, slechts aangeleerd en door mensen opgelegd, ...”. Ware aanbedding is niet lichamelijk, maar geestelijk; niet uiterlijk, maar innerlijk. Ware aanbedding wordt niet bepaald door menselijke voorschriften en vormen, maar door de werkelijke tegenwoordigheid van Gods Geest in onze geest.
- v. God de Vader zoekt voortdurend zulke aanbidders! Gods zoeken is tegelijk redden (Lucas 19:10). God neemt steeds weer het initiatief (3:16; 6:44,37,65)!

***4:25-26. De openbaring van zichzelf als de Messias.**

De vrouw zei, “Ik weet wel dat de Messias zal komen (dat betekent ‘Gezalfde’). Wanneer hij komt zal hij ons alles vertellen.” De vrouw begint te verlangen naar de komst van de Messias. Het woord ‘vertellen’ (Grieks: anaggello) betekent ‘openbaren’, ‘aankondigen’, ‘verkondigen’ en ‘leren’ (vgl. 16:13-15; 1 Petrus 1:12). De Messias zal alles openbaren en leren wat nodig is voor de mensen om gered te worden uit hun zondige toestand en hoe om te leven als geredde mensen.

Jezus zei, “Dat ben ik, die met u spreekt”. Jezus heeft dit voor wijzen en verstandigen verborgen gehouden maar aan eenvoudige mensen onthuld (Matteüs 11:26). Omdat hij maar twee dagen in Samaria verbleef en daar geen wonderen verrichtte, heeft dat niet tot een conflict met de godsdienstige leiders geleid.

Wat de Samaritaanse vrouw en de discipelen deden om de zielen van de Samaritanen te winnen (4:27-42)

De Samaritaanse vrouw was een zaaiër (4:27-30)

***4:27.** Op dat moment kwamen zijn discipelen terug. Jezus was net klaar met zijn gesprek met de vrouw. Dingen gebeuren niet zomaar willekeurig, want God is soeverein en zijn voorzienigheid zorgt ervoor dat dingen precies zo gebeuren dat het zijn zaak bevordert.

De discipelen verbaasden zich erover dat hij met een vrouw in gesprek was. De Joodse leraren zeiden, “Laat niemand met een vrouw op straat praten, zelfs niet met zijn eigen vrouw!” Anderen leren ook tegenwoordig nog dat vrouwen er alleen zijn voor het plezier van mannen. Of zij verplichten hun vrouwen zich op bepaalde manieren te kleden en thuis te blijven. Verder zijn er culturen waarin mannen met meerdere vrouwen tegelijk mogen trouwen en naar willekeur van hun vrouwen mogen scheiden. Andere mannen mogen hun vrouwen slaan en zelfs doden!

Jezus veranderde de Joodse cultuur en alle andere culturen met betrekking tot vrouwen. Mannen en vrouwen zijn in zijn ogen gelijkwaardig! De emancipatie van de vrouw betekent niet dat christenen de Godegeven verschillen in de schepping van de man en de vrouw negeren. Het betekent ook niet dat christenen ongehoorzaam zijn aan de Godegeven functies van vrouwen en mannen in het huwelijk en in de Kerk. De bijdragen van vrouwen in het gezin, kerk en maatschappij zijn even waardevol en belangrijk als die van mannen. De waardigheid van vrouwen is even groot als die van mannen. De motieven van Jezus m.b.t. vrouwen waren altijd volkomen zuiver en eerbaar. Hoewel zij zagen dat Jezus met een vrouw sprak, zei niemand “Wat zoekt u?” (vgl. 1:38). Het antwoord zou zijn, “Een beker water”. Niemand vroeg, “Waarom praat u met haar?” Het antwoord zou zijn, “Om aan haar het water van het eeuwige leven te geven.” Jezus was altijd vriendelijk en respectvol tegenover vrouwen.

***4:28.** De vrouw liet haar kruik staan. Er staat niet dat zij haar kruik vergat, maar dat zij het *met opzet achterliet*. Het is precies dezelfde woord als in 4:3, “Jezus *verliet met opzet* Judea”. Nadat de Samaritaanse vrouw de woorden van Jezus begrepen had (hij is een profeet en de Messias), was zij er ook niet meer tegen gekant dat Samaritanen en Joden dezelfde gebruiksvoorwerpen gebruiken (zie vers 9). Zij was dus niet haar kruik vergeten, maar liet het doelbewust achter zodat Jezus daaruit kon drinken en kon weten dat zij zijn onderricht ter harte genomen had.

***4:29-30.** Kom, zie een man die mij alles vertelde wat ik deed. Deze is toch niet de Messias? ‘Kom, zie’ (vgl. 1:39,46). Hoewel de vrouw zeker was dat Jezus de Messias was, formuleerde zij haar woorden aan haar stadsgenoten op een manier dat zij zelf tot deze conclusie zouden kunnen komen.

Zij gingen de stad uit en kwamen tot hem. Het eerste werkwoord staat in de verleden (aoristus) tijd, maar de tweede werkwoord staat in de onvoltooid tegenwoordige tijd, dat aangeeft dat de mensen in lange rijen op de paden naar Jezus liepen. Vergelijk Jezus woorden in vers 35, “Kijk om je heen, dan zie je dat de velden rijp zijn voor de oogst!”

De discipelen waren maaiers (4:31-38)

***4:31-34.** Ondertussen verzochten de discipelen Jezus wat te eten. Hij zei, “Ik heb voedsel te eten waarvan jullie niet weten”. Ook de discipelen dachten alleen aan *letterlijk* voedsel en zeiden aan elkaar: “Iemand heeft hem toch niet (iets) te eten gebracht?” Maar Jezus zei, “Mijn voedsel is: de wil te doen van hem die mij gezonden heeft en zijn werk voltooien.” Het ‘voedsel’ is een symbool voor de levenstaak van Jezus, waarin hij zijn vreugde en voldoening vindt. Het is een symbool voor het doen van Gods wil en het volbrengen van zijn Godegeven taak. Jezus was gekomen om God en Gods wil te openbaren, Gods verlossingswerk te volbrengen (door zijn dood en opstanding) en het begin van Gods nieuwe verbondsvolk op te richten (het fundament te leggen: de apostelen). Jezus is niet alleen ‘een beginner’, maar ook ‘een voleindiger’! Aan het begin van zijn bediening wijdt hij zich helemaal toe om deze Godegeven taak te volbrengen (4:34). Aan het einde van zijn bediening heeft hij zijn taak ook helemaal volbracht (17:4; 19:30)! Hij had God de Vader bekend gemaakt aan de mensen die God aan hem gegeven heeft. Hij had hen beschermd tegen de boze en hij had niemand van hen verloren laten gaan (17:6-18). Iedereen die behouden wordt, wordt behouden door genade op grond van het volbrachte werk van Jezus Christus.

***4:35-38.** Zeggen jullie niet: ‘Nog vier maanden, dan komt de oogst’? Deze gebeurtenis vond plaats in december of begin januari en de graanoogst was pas in april of begin mei. Dat hadden de discipelen al opgemerkt.

Ik zeg jullie: kijk om je heen, dan zie je dat de velden rijp zijn voor de oogst (4:35)! De discipelen konden zien dat lange rijen mensen op de paden door de velden naar Jezus toe kwamen (4:30). Jezus zag een verband tussen de fysieke graanoogst en de geestelijke oogst van mensen (4:39). Hoewel de graanoogst nog vier maanden op zich liet wachten, laat de geestelijke oogst van mensen nooit op zich wachten: het kent geen seizoenen, want mensen komen op alle tijden van het jaar tot geloof! Er is telkens weer een schare van nieuwe mensen die rijp zijn om geoogst te worden!

De maaier ontvangt reeds zijn loon en verzamelt vrucht voor het eeuwige leven, zodat de zaaiër en de maaier samen feest kunnen vieren (4:36). De ‘zaaiers’ waren Jezus, die het evangelie aan de vrouw vertelde, en de vrouw, die het

evangelie aan haar dorpsgenoten vertelde. De ‘maaiers’ waren de discipelen, die de schare nieuw-gelovigen bij de put mochten verwelkomen. Er was bijna geen tijd tussen het zaaien van het evangelie en het oogsten of binnenhalen van mensen die in het evangelie gingen geloven (vgl. Amos 9:13, NIV).

Hierin is het woord (het gezegde) waar: De een zaait, de ander maait (4:37). In de geestelijke wereld is het patroon gewoonlijk dat de ene christen zaait en een andere christen maait. Elke arbeider in het koninkrijk is soms een zaaier en soms een maaier, maar zelden tegelijk de zaaier en de maaier. Wanneer hij het evangelie zaait, is het meestal zo dat een andere christen maait. Zo mogen beide christenen, de zaaier en de maaier, zich verblijden dat een nieuw mens tot geloof in Christus gekomen is. Sommige christenen zullen veel meer ‘zaaiers’ zijn dan ‘maaiers’, maar zij mogen zich evenzeer verblijden omdat zij een even groot aandeel hebben in de uiteindelijke oogst!

Ik heb jullie uitgezonden om datgene te maaien wat jullie geen arbeid heeft gekost. Anderen hebben gearbeid en jullie zijn binnengekomen in hun arbeid (4:38). Christenen, die veel meer ‘maaiers’ dan ‘zaaiers’ zijn, moeten beseffen dat zij door Christus ‘uitgezonden zijn om datgene te maaien, wat hen geen arbeid heeft gekost’. Het laatste werkwoord staat in de voltooid tegenwoordige tijd (perfectum) en drukt uit dat het hen helemaal geen arbeid heeft gekost! Andere christenen waren de ‘zaaiers’ en hebben al het arbeid verricht (ook perfectum). Zij komen pas later in dezelfde bediening binnen en mogen dan ‘maaiers’ zijn en de vrucht van de arbeid van de ‘zaaiers’ plukken! Christenen die vooral ‘zaaiers’ zijn, mogen altijd deze overtuiging hebben, namelijk, dat “het woord van God nooit leeg terugkeert” (Jesaja 55:10-11) en dat “hun arbeid niet vergeefs is in de Here” (1 Korintiërs 15:58)!

De Samaritaanse oogst (4:39-42)

***4:39-42.** Veel Samaritanen uit die stad kwamen tot geloof in hem door het woord van de vrouw die getuigde dat hij alles vertelde wat zij deed (4:39). Nog veel meer mensen kwamen tot geloof door zijn woord (4:41). Het woord ‘geloven’ staat in de aoristus tijd en dat geeft niet aan of zij volhielden of volhardden in hun geloof. Het ging daar waarschijnlijk zoals in Jeruzalem (2:23). De mensen zeiden dat zij geloofden op grond van wat zij zelf van Jezus gehoord hadden. Zij geloofden dat Jezus ‘de Redder van de wereld’ was (4:42). Wat belangrijk is om te onthouden is dat persoonlijk contact met Jezus nodig is om het geloof volledig te laten worden! En wat ook belangrijk is om te onthouden is dat het geloof kan groeien: mensen kunnen Jezus eerst alleen maar als *een Jood* beschouwen, dan als *een profeet*, dan als *de Messias* en ten slotte als *de Redder van de wereld*!

Jezus bleef nog twee dagen bij de Samaritanen. Wat Jezus in Samaria deed, was niet in strijd met zijn opdracht aan de discipelen in Matteüs 10:5-6, namelijk dat zij hun verkondiging moesten beperken tot de Israëlieten. Wat hij in de omgeving van Tyrus en Sidon deed, was daar ook niet mee in strijd (Matteüs 15:21-28). Dit waren uitzonderingen die aantoonde dat Jezus de gelegenheden die God de Vader hem gaf niet voorbij liet gaan (vgl. Efeziërs 5:16). Hij was bezig om de soevereine wil van God de Vader te volbrengen (4:34). Jezus stichtte geen gemeente in Samaria. Met de Grote Opdracht (Matteüs 28:18-20) en met het stichten van gemeenten onder alle volken door de apostelen (vgl. Handelingen 8) kon pas een aanvang genomen worden nadat hij zijn verlossingswerk aan het kruis helemaal volbracht had (19:30).

De Redder van de wereld. ‘Redder’ (Grieks: soter) drukt uit wat de naam ‘Jezus’ in Matteüs 1:21 ook uitdrukt: Jezus redt mensen van hun zonden. ‘Zijn volk’ in Matteüs 1:21 is hier ‘de wereld’. ‘De wereld’ betekent hier de verloren mensen zoals in 3:19, met de additionele gedachte: zonder onderscheid m.b.t. ras, nationaliteit of taal (cf. 1:9-10). Het verwijst NIET naar de wereld als het gebied van het kwaad, in openlijke vijandigheid tegen God, tegen Christus en tegen christenen (15:18). Het verwijst ook niet naar ‘elk mens die ooit geleefd heeft’, maar naar de mensen die volhardend in hem geloven onder alle volken van de wereld. Jezus Christus redt gelovigen van hun zonden (cf. Matteüs 1:21), van hun ongerechtigheid (cf. Titus 2:13-14), van de bezoedelingen of het bederf van deze wereld (cf. 2 Petrus 2:20), van de macht van satan (Kolossenzen 1:13) en uiteindelijk van de lichamelijke dood (2 Timoteüs 1:10). Hij verlost mensen door de wedergeboorte en vernieuwing van de heilige Geest (Titus 3:4-6). Maar eerst moet Jezus zijn werk op aarde nog voltooien, eerst moet hij nog sterven en opstaan en eerst moet de heilige Geest nog uitgestort worden.

Jezus openbaart zichzelf in Galilea (4:43-54)

Jezus wordt in Galilea niet geëerd (4:43-45)

De grote Galileese bediening is van december 27 n.C. tot april 29 n.C.

***4:43-45.** Jezus ging naar Galilea omdat hij zelf had gezegd: “Een profeet heeft in zijn eigen vaderland geen eer”. Waarom gaat Jezus terug naar Galilea als hij weet dat hij daar niet geëerd zal worden?

Jezus was eerder al in Jeruzalem (2:13) en daar geloofden vele mensen in hem omdat hij wondertekenen verrichtte (2:23). Zijn eerste tempelreiniging leidde echter tot zijn eerste confrontatie met de Farizeeën en hij *verliet met opzet Judea* om een vroegtijdige botsing met de Farizeeën te vermijden (4:1-3). Hij ging via Samaria naar Nazaret in Galilea, omdat hij daar in zijn eigen vaderstad niet hoefde te vrezen dat mensen hem zouden eren zoals de mensen in Jeruzalem. Dat zou te vroeg op een conflict met de Joodse godsdienstige leiders kunnen uitlopen.

De Galileeërs *ontvingen* Jezus omdat zij zijn wondertekenen in Jeruzalem hadden gezien (4:45). Maar dat betekent niet dat zij hem eerden, want zij geloofden alleen als zij wondertekenen zagen (4:48). Matteüs voegt er aan toe dat

de mensen uit zijn vaderstad *aanstoot aan hem namen en hem niet eerden*. Hij zei, “Een profeet is alleen in zijn vaderstad en in zijn huis ongeëerd” (Matteüs 13:53-58). In het verdere verloop van zijn bediening in Galilea *protesteerden* de Joden omdat hij zei dat hij het brood was dat uit de hemel was neergedaald (6:41). Toen hij zei dat zij hem door het geloof in hun hart en leven moesten aannemen, *verlieten* ook vele Galileeërs hem (6:66).

Jezus geneest een stervende zoon (4:46-54)

***4:46.** Jezus ging naar Kana waar hij zijn eerste wonderteken deed (2:1-11) en waar Natanaël vandaan kwam (21:2). Kana ligt ongeveer 25 kilometer van Kafarnaüm. Dit gedeelte moet niet met Matteüs 8:5-13 en Lucas 7:1-10 verward worden. Daar gaat het om een Romeinse centurio (hoofdman in het leger) en zijn stervende slaaf. Hier gaat het om een Joodse hoveling (Grieks: basilikos), waarschijnlijk van Herodus Antipas. Beiden woonden echter in Kafarnaüm. Hij was waarschijnlijk een Jood want Jezus rekende hem tot de menigte Joden die in hem gingen geloven omdat zij zijn wondertekens hadden gezien (2:23; 4:48).

Er was een hoveling uit Kafarnaüm wiens zoon ziek was. Niets wijst erop dat hij zijn enige kind was.

***4:47-50.** Geloof in de wondertekens van Jezus of geloof in zijn woorden.

- i. Geloof in wondertekens. De hoveling vroeg of Jezus mee wilde gaan om zijn zoon te genezen. Hij was van mening dat Jezus letterlijk bij het bed van zijn stervende zoon moest komen om hem te genezen. Later zei hij dat Jezus meteen moest komen voordat zijn kind stierf. Hij was dus ook van mening dat Jezus geen kracht tot genezing had na het overlijden.

Jezus zei, “Als jullie geen tekenen en wonderen zien, geloven jullie niet!” Een ‘wonder’ (Grieks: teras) verwijst naar een machtige en opzienbarende daad. Het is sensationeel en opwindend en trekt veel toeschouwers. Maar een ‘teken’ (Grieks: semaion) werpt meer licht op de wonderdoener (vgl. 2:11)! Het is een bewijs van het goddelijk gezag en de majesteit (heerlijkheid) van de dader. De bedoeling is om de aandacht van de toeschouwer te leiden van de *wonderdaad* naar de *wonderdoener*! De bedoeling van een teken is niet dat mensen *zouden beginnen te geloven*, maar dat zij *zouden doorgaan te geloven* dat Jezus daadwerkelijk de beloofde Messias (Christus) is (20:30-31). Wondertekens zijn niet het middel om mensen tot geloof te brengen (12:37-38)! Mensen komen tot geloof door het horen van het woord (5:39-40; Romeinen 10:17). Wondertekens versterken dit geloof.

- ii. Geloof in het woord van Jezus. Jezus zei, “Ga maar naar huis, uw zoon leeft”. Hij zei niet, “Je zoon zal leven”, maar “Je zoon leeft. Hij is nu al helemaal genezen en gezond!” Jezus genas niet alleen het lichaam van de zoon, maar tegelijk de ziel van de vader. De vader was gekomen om een wonder te zien maar geloofde nu de woorden van Jezus. Hij geloofde zelfs al zag hij geen wonder!

***4:51-54.** Letterlijk: “Gister op het zevende uur werd hij vrij van koorts”. Omdat Johannes de Romeinse tijdsindeling gebruikte, wordt hier 7 uur ’s avonds bedoeld en niet “gistermiddag om één uur” (GNB, NBV, vgl. 4:6). Omdat het al donker werd, de afstand naar zijn huis ongeveer 25 kilometer was en de reis over bergachtig terrein minstens zeven uur zou duren, vertrok de vader pas de volgende dag naar huis. Zijn dienaren kwamen hem tegemoet met het goede nieuws dat zijn zoon de vorige avond op het zevende uur vrij van zijn koorts was geworden. Dat was precies op het moment dat Jezus zei: “Uw zoon leeft”.

De hoveling met zijn hele huishouding kwam tot geloof. Het woord ‘huishouding’ duidt alle mensen in zijn huishouding aan: de familieleden inclusief de kinderen en de dienaren. Dat is een voorbeeld van hoe de God van het verbond zijn verbond met gelovigen praktisch invult (Genesis 17:7; Psalm 105:8-10; Handelingen 2:39). Omdat het woord ‘geloven’ in de aoristus tijd staat, doet het geen uitspraak of zij aanhoudend of volhardend in Jezus bleven geloven.

Het was zijn tweede wonderteken. Dit teken wijst naar de almacht van Jezus over de fysieke schepping (het lichaam van de jongen), over afstanden (25 kilometer) en over tijd (op het moment dat hij het woord sprak). Al deze dingen vormen geen obstakel voor Jezus om zijn almacht en liefde te tonen.

Vragen

1. Bespreek eerst de vragen van de kringleden.
2. Hoe wint Jezus de ziel van deze vrouw? (4:7-26; vgl. Spreuken 11:30)
3. Wat is het verschil tussen de manier van aanbidding in de wereldgodsdiensten en de manier waarop de God van de bijbel wil dat mensen hem aanbidden? (4:20-24)
4. Wat was Gods wil voor Jezus en hoe vervulde hij zijn werk? (4:34)
5. Hoe kan het gezegde: “De een zaait en de ander maait” ons helpen een arbeider voor Christus te zijn? (4:35-38)